

OŚRODEK DOKUMENTACJI

ZABYTEKÓW W WARSZAWIE

KARTA EWIDENCYJNA ZABYTEKÓW
ARCHITEKTURY I BUDOWNICTWA

A B C D E F G H I J K L Ł M N O P R S T U W X Y Z NR

2053

1. Obiekt

**ZESPÓŁ BUDYNKÓW
WARSZAWSKIEGO SZPITALA DLA DZIECI**

2. Czas powstania

1874 - 1875, 1884, po 1945

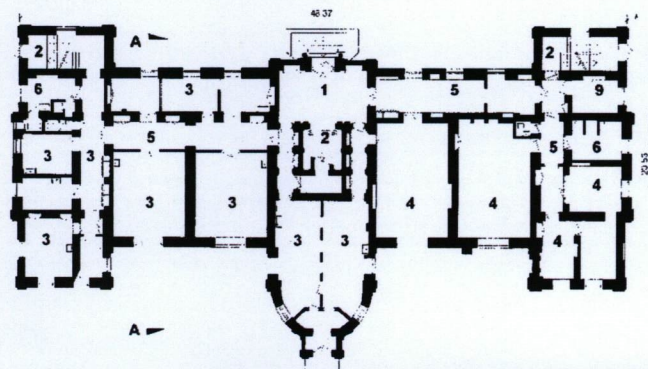
3. Miejscowość

WARSZAWA

11. Zdjęcia, rzut, przekrój, sytuacja, orientacja

**IL.1. WIDOK BUDYNKU GŁÓWNEGO
OD ULICY M. KOPERNIKA****PLAN ORIENTACYJNY skala 1:10000**

0 100 200 300 m

RZUT PARTERU BUDYNKU GŁÓWNEGO SZPITALA • SKALA 1 : 400

0 1 2 3 4 5 10 15 20m

4. Adres

ul. Kopernika 43

dz. nr 7, obręb 5-04-05

nr hipoteczny KW

5. Przynależność administracyjna

województwo mazowieckie

dzielnica

Śródmieście

6. Poprzednie nazwy miejscowości

WARSZAWA

7. Przynależność administracyjna przed 1 VI 1975

województwo warszawskie

powiat

8. Właściciel i jego adres

Miasto st. Warszawa

9. Użytkownik i jego adres

Warszawski Szpital dla Dzieci, SPZOZ

Ul. Kopernika 43

00-328 Warszawa

10. Rejestr zabytków

Budynek główny

Nr 684

data 1.07.1965

Szpital założono w 1869 r. przy ul. Solnej 4 jako „Zakład Prywatny Lecniczy dla Dzieci dra Antoniego Sikorskiego”. Powstał z inicjatywy doktora Sikorskiego, dzięki finansowej pomocy hr Aleksandry Potockiej, Gabrieli Wrotnowskiej, Antoniego Zaborowskiego, Matiasa Bersona i innych. W 1872 r. lecznicę przemianowano na „Warszawski Szpital dla Dzieci” i przeniesiono w obecne miejsce. W 1874 r. odbyła się ceremonia położenia kamienia węgielnego pod budowę głównego gmachu. Budowę ukończono 18.XI.1875, a jej koszt wynosił 100 tys. rubli. Gmach powstał wg projektu arch. Juliana Ankiewicza pod kierunkiem nadzorującego budowę arch. Franciszka Tournelle'a. Roboty ślusarskie wykonała firma Mrówczyńskiego, hydrauliczne: Mizerskiego, malarskie: Strzaleckiego i Safta, szklarskie: Bejtla, brukarskie: Tamborskiego, sztukatorskie: Martiniego i Zbraniciego, murarskie: Waligórskiego, stolarskie: Polzeniusa. Budynek główny usytuowany został frontem do ulicy Aleksandra (ob. Kopernika). Był murowany o planie zbliżonym do prostokąta flankowanego skrzydłami. W suterenie mieścił kuchnię, składy gospodarcze i mieszkania dla niższej służby szpitalnej. Na parterze, pośrodku, obszerny hall z klatką schodową prowadzącą na piętro. Tutaj znajdowało się także główne wejście do gmachu. Po prawej stronie znalazł się oddział wewnętrzny, w którego skład wchodziły dwie sale 10-łóżkowe dla chorych chłopców i dziewcząt, łazienki, dwa pokoje służby i apteka. Po lewej stronie były dwie sale zapasowe i mieszkanie sióstr miłosierdzia. Na I piętrze umieszczono oddział chirurgiczny tj. dwie 10-16 łóżkowe sale chorych, salę operacyjną, łazienkę, separatkę oraz oddział wewnętrzny: salki okulistyczne, pokoje dla służby. Pośrodku usytuowano kaplicę. Na II piętrze w skrzydłach urządzono 6 pokoi dla małych dzieci przybyłych na leczenie z prowincji. Teren posesji szpitalnej zajmowały ponadto budynki: ambulatorium, gospodarczy i prosektorium. Posesję ogrodzono, a przed budynkiem głównym założono niewielki ogród dla rekonwalescentów.

SYTUACJA:

Zespół budynków szpitala usytuowany na terenie między ulicami M.Kopernika, Świętokrzyską i pl. J. Osterwy. Od zachodu sąsiaduje z rozczłonkowanym gmachem pałacu Staszica - siedzibą Polskiej Akademii Nauk. Budynek główny zespołu, usytuowany po środku działki, frontem do ul. Kopernika. Od tej strony zlokalizowana stróżówka. Od strony południowej, wzdłuż ul. Świętokrzyskiej, nowo wybudowane budynki z adaptowanym i nadbudowanym d. pawilonem chorób zakaźnych (budynek B2). Przed budynkiem głównym niewielki ogród, a za nim wydłużony dziedziniec gospodarczo-dojazdowy. Teren posesji wydzielony ogrodzeniem metalowym na wysokiej podmurówce (od ul. Kopernika) oraz ogrodzeniem murowanym z drewnianymi bramami od strony pl. Osterwy. Na teren posesji prowadzą dwa wejścia od strony pałacu Staszica (od ul. Kopernika i Świętokrzyskie) oraz wjazd gospodarczy od strony pl. Osterwy.

MATERIAŁ I KONSTRUKCJA:

Budynki o różnorodnej konstrukcji i przeznaczeniu, otynkowane.

Budynek główny: murowany z cegły ceramicznej pełnej o układzie konstrukcyjnym podłużno-poprzecznym (część środkowa) i podłużnym 1½.traktowym (skrzydła boczne). Posadowienie budynku na łąwach ceglanych. Ściany działowe z cegły ceramicznej pełnej oraz współczesne (nieliczne po przebudowach) z płyt gipsowo-kartonowych na ruszcie metalowym. Ścianki działowe poddasza drewniane, tynkowane. Część zachodnia i środkowa budynku obecnie w przebudowie i modernizacji.

Stropy: nad piwnicami i częściowo nad parterem odcinkowe, ceglane, pozostałe drewniane, belkowe z podsufitką.

Dach: Wielopołaciowy, drewniany ze ścianką kolankową o konstrukcji kleszczowo-płatwiowej, kryty blachą na deskowaniu. Obróbki blacharskie i rynny spustowe z blachy ocynkowanej.

Nadproża otworów: ceglane płaskie; w ryzalicie środkowym półkoliste.

Balkon (w środkowym ryzalicie od strony południowej): w konstrukcji metalowej oparty na 3.ozdobnych żeliwnych konsolach z balustradą z okrągłych ozdobnych prętów żeliwnych i pochwytem metalowym.

Schody zewnętrzne: kamienne z piaskowca (główne wejście) oraz betonowe do pom. piwnic – współczesne.

Schody wewnętrzne: główna, reprezentacyjna klatka schodowa 5.biegowa, biegi ceglane przesklepione płasko, oparte na ścianach i łukowo przesklepionych łękach, stopnie i podstopnie marmurowe. Balustrada metalowa z okrągłych żeliwnych prętów ozdobnych i pochwytem drewnianym. Dwie klatki schodowe (w skrzydłach bocznych) - 2.biegowe z płytą ceglana odcinkową opartą na policzkowych belkach stalowych; stopnie i podstopnie drewniane. Balustrady drewniane z okrągłymi toczonymi tralkami i drewnianymi pochwytyami.

Posadzki: w hallu wejściowym, korytarzach parteru, podestach klatek schodowych, reprezentacyjnym hallu głównym – z terakoty ozdobnej wielobarwnej. W pomieszczeniach i pozostałych korytarzach z PCV oraz terakoty. Niektóre biegi bocznych klatek schodowych wykładane PCV i z terakoty (schody do piwnic).

Okładziny ścian: wejście główne ozdobione kamiennym portalem z jońskimi kolumnami, wokół budynku wysoki cokół. W pomieszczeniach łazienek, WC, pracowniach specjalistycznych, kuchniach, salach chorych pasy technologiczne glazury różnej wysokości. W niektórych pomieszczeniach sufity podwieszane rastrowe. Wnętrza hallu reprezentacyjnego, d. kaplicy dekorowane pilastrami i fryzem porządku antycznego. W niektórych korytarzach szafy wbudowane i boazerie drewniane.

14. Kubatura bud. główny 13 410 m³ (bez poddaszy) bud. B2 ok. 4 650 m³ (po nadbudowie)	15. Powierzchnia użytkowa (dane przybliżone): bud. główny 2 350 m² (bez poddaszy) bud. B2 ok. 970 m² (po nadbudowie)	16. Przeznaczenie pierwotne pomieszczenia szpitalne	17. Użytkowanie obecne pomieszczenia szpitalne
18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja (po 1945 r.) Budynek główny podczas II Wojny światowej ocalał jako jedyny w okolicy Krakowskiego Przedmieścia. Miał podziurawiony dach, uszkodzone stropy i zniszczone wnętrza. Budynek d. pawilonu chorób zakaźnych na skutek pożaru stracił piętro i stropy oraz został pozbawiony okien. Przed końcem 1945 r. ukończono odbudowę obu obiektów. W latach 50. ubiegłego wieku przeprowadzono remont bud. gospodarczych i założono zieleniec wokół bud. głównego. W latach późniejszych posesję ogrodzono murem od strony narożnika ul. Kopernika i Świętokrzyskiej oraz zlikwidowano kaplicę powiększając oddział chirurgiczny szpitala. W 1993 r. opracowano szczegółową inwentaryzację bud. głównego, a w 2004 r. projekt budowlany przebudowy i rozbudowy szpitala. W roku tym wyburzono pawilon gospodarczy i parterowe budynki przyległe do d. pawilonu chorób zakaźnych. W latach 2010-2011 wykonano rozbudowę i modernizację pawilonu chorób zakaźnych – B2, dobudowano od wschodu i zachodu nowe budynki (B1 i B3), zlikwidowano istniejącą klatkę schodową z wejściem zewnętrznym oraz nadbudowaną 1.kondygnację. W 2011 r. rozpoczęto prace modernizacyjne w zachodniej i środkowej części bud. głównego.		19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje) Budynek główny w dobrym stanie technicznym, wymaga dostosowania do współczesnych potrzeb medycznych	
20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie Niezbędne jest odnowienie elewacji bud. głównego, likwidacja podziałów wewnętrznych zasłaniających elementy wystroju wnętrz.			

PLANY:

1. Plan Warszawy z 1897 r. inż. W. Lindleya, 1:2500, APW, sygn. L 734
2. Plan m.st. Warszawy z 1940 r. 1:1000. APW
3. Mapa topograficzna Polski, Warszawa-Śródmieście, Warszawa 2002

PROJEKTY I DOKUMENTACJE:

1. Inwentaryzacja budowlana budynku głównego Szpitala Dziecięcego w Warszawie, ul. Kopernika 43. Przedsiębiorstwo WARCENT S.A., Warszawa 1993. Opracowała inż. T. Zarębska
2. Projekt budowlany przebudowy i rozbudowy Warszawskiego Szpitala dla Dzieci wraz z rozbiórką pawilonu gospodarczego w miejscu planowanej rozbudowy. Warszawa listopad 2004. Projektant arch. I. Szczepanik
3. Projekt budowlany zamienny – przebudowa i rozbudowa Warszawskiego Szpitala dla Dzieci, ul. Kopernika 43 w Warszawie – przebudowa pomieszczeń na potrzeby Oddziału Pediatrii, budynek B1, B2. Warszawa lipiec 2010. Autorzy arch. arch. J. M. Chmielewski, J. Chmielewski, M. Skala, T. Tekień
4. Ekspertyza techniczna stanu konstrukcji budynku B2 Warszawskiego Szpitala dla Dzieci przy ul. Kopernika 43. Warszawa lipiec 2010. Opracował inż. H. Barcewicz.

ARCHIWALNE MATERIAŁY FOTOGRAFICZNE:

1. Widok budynku głównego Warszawskiego Szpitala dla Dzieci Rep. [za:] *Tygodnik Ilustrowany* 1875, nr 327, s. 104
2. Widok pawilonu chorób zakaźnych, 1884 r. [za:] www.wsdz.pl

22. Bibliografia (wybór)

1. Ewa Popławska-Bukała, *Zabytkowe szpitale dziecięce przy ul. Kopernika, Siennej i Marszałkowskiej w Warszawie*, [w:] Mazowsze nr 12/1999, s. 65-70 – tam szczegółowa bibliografia
2. J. Zieliński, *Atlas dawnej architektury ulic i placów Warszawy, Śródmieście historyczne*, t.6, Warszawa 2000, s. 139-144

23. Uwagi różne

24. Opracowanie karty ewidencyjnej

tekst mgr Ewa Popławska – Bukała, dr inż. arch. Bogdan Popławski,
1999, 2011 r.

plany, rysunki j. W

zdjęcia fotograficzne mgr Ewa Popławska – Bukała, 2011 r. *Ewa Popławska-Bukała*

Miejsce przechowywania negatywów: archiwum autorów

*Wykonano z funduszy
Miasta Stołecznego Warszawy*

KARTA PO WYPEŁNIENIU PODLEGA OCHRONIE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW PRAWA
AUTORSKIEGO

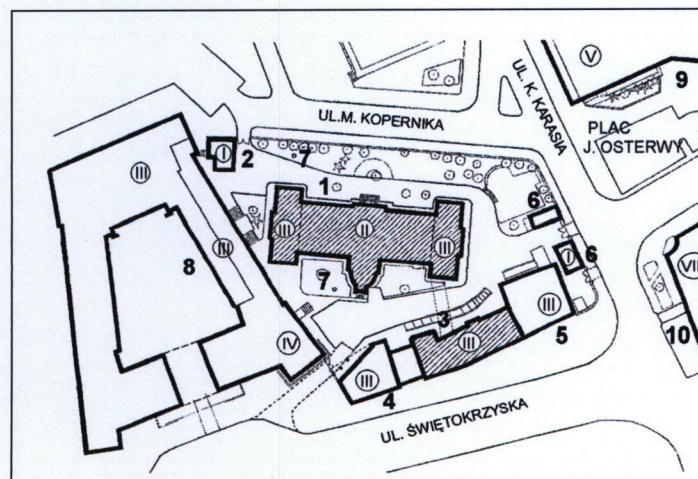
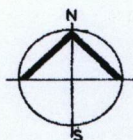
25. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

26. Załączniki

- 7 załączników: nr 1 - cd. p. 11 plan sytuacyjny, rzuty i przekroje budynków
nr 2 – dokumentacja archiwalna, cd. p.12
nr 3 - dokumentacja fotograficzna, cd. p 13,
nr 4 - dokumentacja fotograficzna,
nr 5 - dokumentacja fotograficzna – budynek główny,
nr 6 - dokumentacja fotograficzna – budynek główny, cd. p.13,
nr 7 - dokumentacja fotograficzna – budynek B2.

WKŁADKA DO KARTY EWIDENCYJNEJ ZABYTKÓW ARCHITEKTURY I BUDOWNICTWA
ZAŁĄCZNIK NR 1

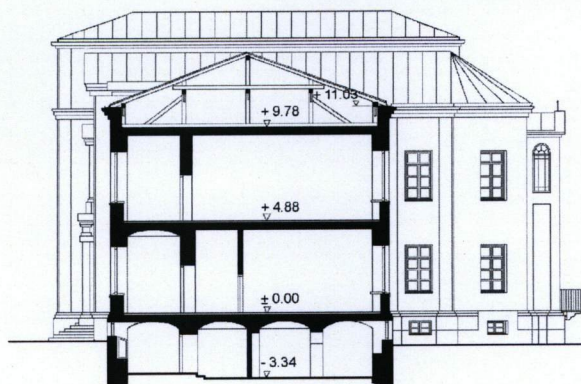
1. Miejscowość	WARSZAWA	5. Obiekt (nazwa jak w karcie)	ZESPÓŁ BUDYNKÓW WARSZAWSKIEGO SZPITALA DLA DZIECI ul. M. Kopernika 43	6. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)
2. Gmina				cd. p. 11 - plan sytuacyjny, rzuty budynków i przekroje (verte)
3. Województwo	mazowieckie			

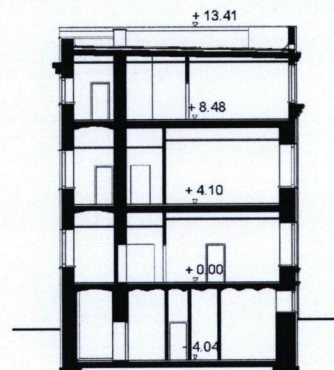
- LEGENDA:
1. BUDYNEK GŁÓWNY SZPITALA - „A”, UL. M. KOPERNIKA 43
 2. STRÓŻÓWKA
 3. BUDYNEK B 2 – PRZYCHODNIA PRZYSZPITALNA, ODDZIAŁ PEDIATRII (NADBUDOWANY), d. PAWILON CHOROÓB ZAKAŻNYCH
 4. BUDYNEK B 1 – PRZYCHODNIA PRZYSZPITALNA, ODDZIAŁ PEDIATRII (WSPÓŁCZESNY)
 5. BUDYNEK B 3 – REHABILITACJA (WSPÓŁCZESNY)
 6. BUDYNKI POMOCNICZE
 7. ZABYTKOWE POMPY
 8. PAŁAC STASZICA – SIEDZIBA POLSKIEJ AKADEMII NAUK
 9. BUDYNEK OGÓLNOPOLSKIEGO POROZUMIENIA ZWIĄZKÓW ZAWODOWYCH, UL. M. KOPERNIKA 36/40
 10. BUDYNKI MIESZKALNE

PLAN SYTUACYJNY • SKALA 1:2000

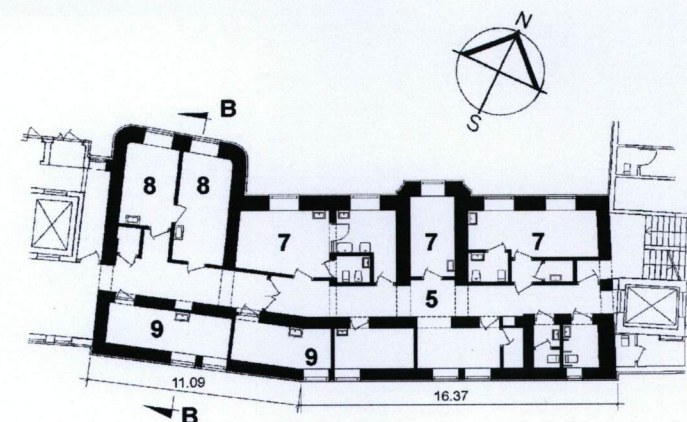
0 10 20 30 40 50 100 m

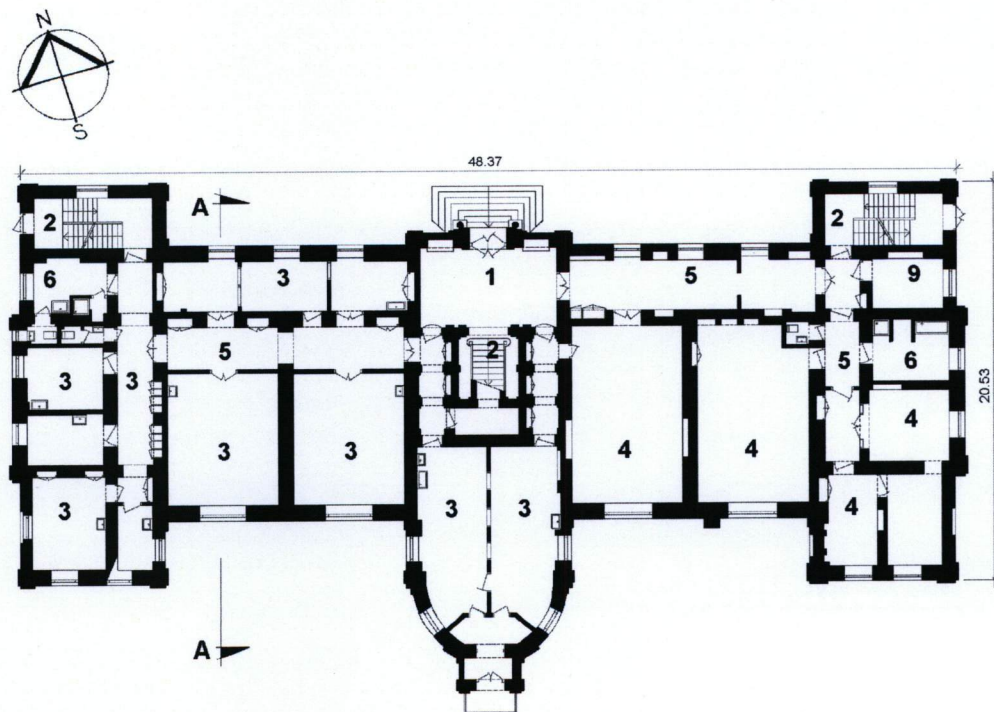
PRZĘKRÓJ A – A BUDYNKU GŁÓWNEGO
• SKALA 1 : 400

PRZĘKRÓJ B – B BUDYNKU B2
• SKALA 1 : 400

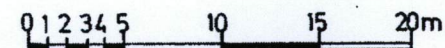

RZUT PARTERU BUDYNKU B2 • SKALA 1 : 400
(d. PAWILONU CHOROÓB ZAKAŻNYCH)

RZUT PARTERU BUDYNKU GŁÓWNEGO SZPITALA • SKALA 1 : 400

- LEGENDA:
1. HALL WEJŚCIOWY
 2. KLATKI SCHODOWE
 3. POMIESZCZENIA TYMCZASOWO NIEUŻYTKOWANE
 4. SALE CHORYCH
 5. KORYTARZE
 6. ŁAZIENKI
 7. PRACOWNIE SPECJALISTYCZNE
 8. GABINETY ZABIEGOWE
 9. POKOJE LEKARZY

1. Miejscowość

WARSZAWA

2. Gmina

3. Województwo

mazowieckie

5. Obiekt (nazwa jak w karcie)

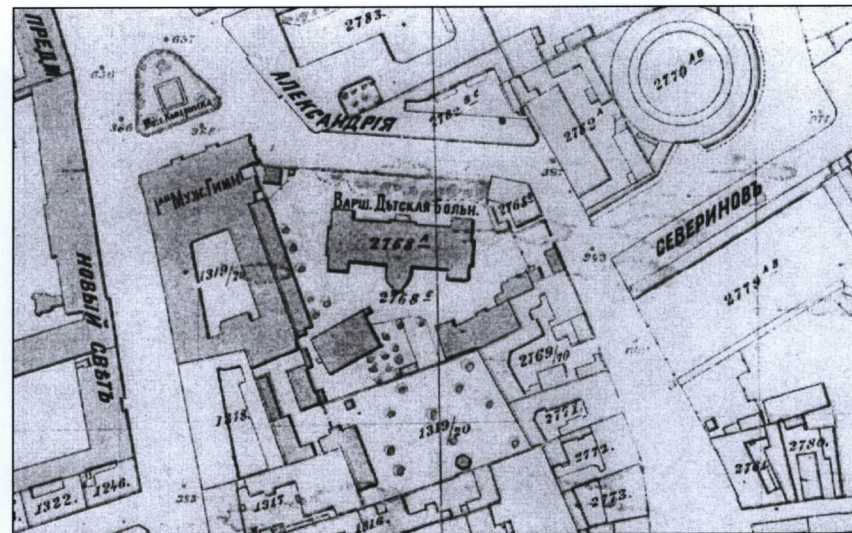
**ZESPÓŁ BUDYNKÓW
WARSZAWSKIEGO SZPITALA DLA DZIECI
ul. M. Kopernika 43**

6. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)

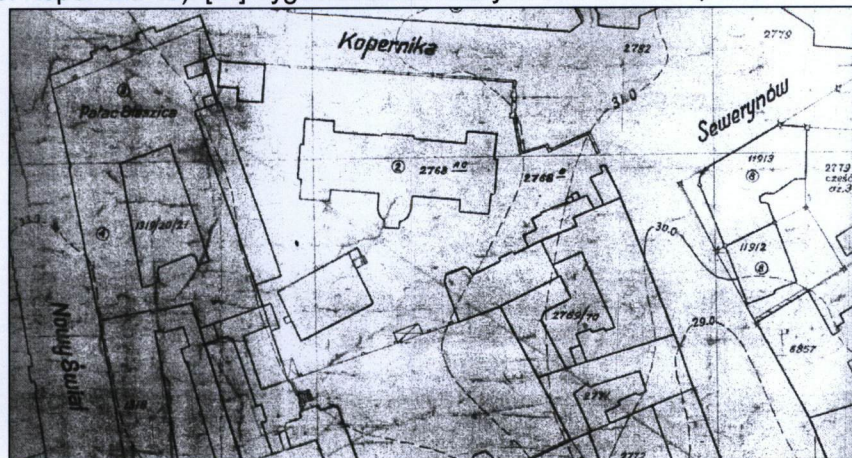
dokumentacja archiwalna
cd. p. 12 (verte)

IL. 2. Widok budynku głównego Warszawskiego Szpitala dla Dzieci przy ul. Aleksandrija 23 (ob. Kopernika 43). [w:] Tygodnik Ilustrowany nr 327 z 1875 r., s.104

IL. 3. Plan sytuacyjny szpitala z 1897 r. Fragment planu Warszawy inż. W.Lindleya (skala oryginału 1:2500). APW, sygn. L 734

IL. 4. Sytuacja szpitala – fragment planu m.st. Warszawy z 1940 r. (skala oryginału 1:1000). APW

IL. 5. Widok pawilonu chorób zakaźnych, 1884 r. [za:] www.wsdz.pl

Wkładkę założył: dr inż. arch. Bogdan Popławski, 2011
Miejsce przechowywania negatywów...archiwum autora karty

Wzór ODZ 1999 r.

VERTE!

Szpital rozpoczął działalność w listopadzie 1875 r. Podstawą jego utrzymania były ofiary w postaci stałych lub jednorazowych składek od osób prywatnych. Jedną z form pomocy była też fundacja tzw. „łóżka wieczystego”, polegająca na zabezpieczeniu ofiarowanej sumy (funduszu wieczystego), tak żeby dawał roczny dochód z odsetek, pozwalający na utrzymanie 1 łóżka szpitalnego w ciągu roku. Nazwiska fundatorów umieszczono na specjalnych tablicach, wmurowanych w ścianę hallu budynku głównego (przetrwały w tym miejscu do dziś). Najbardziej znanymi filantropami byli przedstawiciele ówczesnej arystokracji, finansjery np.: Leopold Kronenberg, Jan Bloch, Wilhelm Rau, Aleksandra Branicka, Karol Szlenkier.

W 1884 r. kompleks szpitalny powiększył się o nowy, jednopiętrowy pawilon chorób zakaźnych (zwany też pawilonem chorób wysypkowych). Wzniesiono go wg planów budowniczego Anzelma Krysińskiego.

W 1897 r. na posesji szpitalnej znajdowały się: budynek główny, chorób zakaźnych, ambulatorium i budynki nieznanego przeznaczenia, najprawdopodobniej o charakterze pomocniczym – il. 3.

Podczas działań wojennych w l. 1914-1918 szpital nie odniósł prawie żadnych strat. W okresie międzywojennym pozostawał nadal szpitalem fundacyjnym. Początkowo przeznaczony był tylko dla dzieci w wieku od 2 do 13 lat i posiadał 160 łóżek etatowych. Liczył 6 oddziałów: 2 wewnętrzne, 2 zakaźne, jeden oczny i jeden chirurgiczny. Ponadto dysponował laboratorium analitycznym i rentgena oraz gabinetami ambulatoryjnymi. W latach 30-tych naszego stulecia przeprowadzono elektryfikację szpitala i dwa remonty, podczas których zmianom uległy wnętrza budynku głównego.

W 1938 r. noszono się z zamiarem rozbudowy szpitala, tak aby mógł pomieścić 400 łóżek stałych. Architekt W. Borawski wykonał szczegółowe plany, lecz wybuch wojny przekreślił te zamierzenia. W 1940 r. na posesji szpitalnej znajdowały się m.in. gmach główny, 2 pawilony, budynek administracji, budynek sekcyjny i dwa budynki gospodarcze – il. 4.

Podczas okupacji szpital nie przerywał działalności. We wrześniu 1944 r. ewakuowany został najpierw do Szpitala Wolskiego na ul. Płocką, a następnie poza Warszawę. Do swojej siedziby powrócił 15.IX.1945 r. (w pierwszych miesiącach po wyzwoleniu stacjonował tu komisariat Milicji Obywatelskiej). Jako pierwszy wznowił działalność oddział chirurgiczny, potem kolejno otwierano oddziały: wewnętrzny, niemowlęcy, zakaźny, oczny, otolaryngologiczny oraz różne przychodnie.

W wyniku II wojny światowej szpital został znacznie okaleczony. Całkowitemu zniszczeniu uległy pomocnicze budynki gospodarcze, ambulatorium i pawilon boczny przylegający do pałacu Staszica, rozebrane po 1945 r. Pawilon zakaźny na skutek pożaru stracił piętro i stropy. Jedynie gmach główny ocalał bez większych uszkodzeń, chociaż miał zniszczony dach, stropy i wnętrza. Przed końcem 1945 r. ukończono jego odbudowę oraz odbudowę pawilonu chorób zakaźnych i prosektorium. W 1955 r. szpital otrzymał część parteru we wschodnim, rozbudowanym skrzydle pałacu Staszica. Pozwoliło to na reorganizację pomieszczeń szpitalnych i umieszczenie tam pracowni rentgenowskiej, apteki, ambulatorium i innych.

W latach 50. przeprowadzono jeszcze remont budynków gospodarczych, założono zieleniec. W latach późniejszych ogrodzono posesję murem od strony narożnika ul. Kopernika i Świętokrzyskiej oraz przeprowadzono generalny remont wydziału wewnętrznego, laryngologicznego, chirurgicznego. W związku z laicyzacją szpitala kosztem kaplicy powiększono oddział chirurgiczny.

Od 2004 r. na terenie szpitala trwają prace budowlane. Realizowany jest program rozbudowy i modernizacji poszczególnych obiektów. W miejscu rozebranych w tym czasie budynków gospodarczych, przylegających do d. pawilonu chorób zakaźnych – B1, wzniesiono dwa nowe obiekty – B2 i B3, połączone z ww. przekształconym pawilonem.

Szpital w pierwszych latach po wojnie działał pod nazwą Miejski Szpital Dziecięcy nr 1 w Warszawie, obecnie powrócił do nazwy pierwotnej. Nadal prowadzi działalność leczniczą, naukową i szkoleniową.

Zespół Warszawskiego Szpitala dla Dzieci składa się obecnie z kilku obiektów, z których tylko budynek główny zachował swój pierwotny wygląd (uproszczono detal elewacji). Pozostałe zostały rozebrane lub przekształcone podczas powojennej odbudowy, rozbudowane i przebudowane w latach ostatnich. Poza ww. budynkiem na terenie szpitala znajdują się: stróżówka zlokalizowana od strony głównego wejścia tj. od ul. Kopernika (przekształcona podczas powojennej odbudowy) oraz pawilon B2 (d. pawilon chorób zakaźnych) rozbudowany i zmodernizowany (o częściowo zachowanej historycznej fasadzie), sąsiadujący z bezpośrednio do niego dobudowanymi obiektami B1 i B3. Inne istniejące na terenie obiekty to 2 niewielkie pomocnicze budynki nie przedstawiające wartości zabytkowych - współczesne lub z l. 50. XX w.

1. Miejscowość

WARSZAWA

2. Gmina

3. Województwo

mazowieckie

5. Obiekt (nazwa jak w karcie)

**ZESPÓŁ BUDYNKÓW
WARSZAWSKIEGO SZPITALA DLA DZIECI
ul. M. Kopernika 43**

6. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)

**dokumentacja fotograficzna
cd. p. 13 (verte)**

IL. 6. Widok zespołu szpitala z dachu budynku OPZZ (ul. Kopernika 36/40)

IL. 7. Elewacja frontowa – południowa budynku głównego szpitala od ul. Kopernika

IL. 8. Fragment elewacji południowej budynku głównego (od strony dziedzińca)

Drzwi zewnętrzne: wejście główne i do klatek schodowych 2.skrzydłowe drewniane, płycinowe z nadświetlem, ozdobne z mosiężnymi okuciami. Pozostałe wejściowe 2.skrzydłowe drewniane, pełne z nadświetlem i bez; w ryzalicie środkowym 2 skrzydłowe szklone z nadświetlem.

Drzwi wewnętrzne: w hallach 2.skrzydłowe, płycinowe, pełne ozdobne. Wejściowe do pomieszczeń różne – 1. i 2.skrzydłowe, płycinowe pełne i przeszklone oraz współczesne.

Okna: współczesne, zespolone z PCV i drewniane (nieliczne) o ujednoliconym wyglądzie: prostokątne pojedyncze – 4.poziomowe, 6.podziałowe z prostokątnym nadświetleniem oraz podwójne jw. W ryzalicie środkowym 4.poziomowe, 6.podziałowe z półkolistym nadświetleniem. W pom. piwnic okna prostokątne 2.poziomowe 4. i 6.podziałowe. W dachu od strony północnej 6 okien owalnych (doświetlenie poddasza). W tympanonie ryzalitu środkowego nad wejściem głównym oculus. Parapety okien: zewnętrzne z blachy ocynkowanej, wewnętrzne – różne, marmurowe, drewniane i współczesne.

Budynek d. pawilonu chorób zakaźnych (ob. B2): współcześnie rozbudowany, zmodernizowany i nadbudowany o 1.kondygnację. Murowany z cegły ceramicznej pełnej o układzie konstrukcyjnym podłużno-poprzecznym 1 i ½ traktowym. Ściany nośne nadbudowy z gazobetonu. Posadowiony na ławach fundamentowych ceglanych. Ściany działowe z cegły ceramicznej pełnej oraz współczesne z płyt gipsowo-kartonowych na ruszcie metalowym. Wszystkie ściany zewnętrzne ocieplone styropianem + tynk fakturowany na siatce.

Stropy: różnorodne – nad piwnicami ceglane kolebkowe i odcinkowe na belkach stalowych; nad parterem płaskie, stalowo-ceramiczne Kleina; nad 1.piętrzem gęstożebrowe Ackermana ? i ceglane odcinkowe na belkach stalowych.

Stropodach: (nadbudowany) – z belek stalowych wypełnionych płytami żelbetowymi, ocieplony wełną mineralną.

Nadproża: płaskie ceglane i współczesne żelbetowe.

Schody wewnętrzne: pierwotna klatka schodowa 2.biegowa wyburzona. Zaprojektowany nowy układ ewakuacyjny z klatkami schodowymi i windami w przyległych, dobudowanych budynkach.

Posadzki: współczesne z terakoty i elastycznej wykładziny PCV.

Okładziny ścian: współczesne glazury wg wymagań technologiczno-sanitarnych, kamienny cokół (współczesny) od strony ul. Świętokrzyskiej. Fragmenty elewacji od strony dziedzińca wyłożone terakotą. We wszystkich pomieszczeniach kondygnacji nadziemnych sufity podwieszone rastrowe z rampami świetlnymi.

Drzwi zewnętrzne: zlikwidowane, nowe wejścia w dobudowach.

Drzwi wewnętrzne: współczesne z PCV 1 i 2 skrzydłowe, szklone i pełne oraz wg wymagań p.poż.

Okna: współczesne z PCV 3.poziomowe, 6.podziałowe z prostokątnym nadświetleniem oraz 2.poziomowe, 4.podziałowe (w nadbudowie) i 1.poziomowe, 2.podziałowe (w piwnicach). Parapety zewnętrzne z blachy ocynkowanej, wewnętrzne z konglomeratu granitowego.

RZUT:

Budynek główny szpitala A - prostokątny o symetrycznym układzie planu, flankowany krótkimi skrzydłami. Oś środkowa budynku akcentowana ryzalitem – od północy prostokątnym, od południa półowalnym. Wejście główne usytuowane centralnie z hallem wejściowym i główną klatką schodową prowadzącą na piętro do reprezentacyjnego hallu. Od hallu wejściowego po stronie północnej korpusu biegną korytarze prowadzące do skrzydeł bocznych, w których znajdują się klatki schodowe.

Budynek B2 - d. pawilonu chorób zakaźnych, współcześnie rozbudowany i nadbudowany (do budynku dobudowano z 2.stron nowe obiekty, z którymi tworzy całość funkcjonalną). Pierwotnie posiadał 2.biegową klatkę schodową z wyjściem w przyziemiu i korytarz wzdłuż południowej ściany budynku, do którego przylegały pomieszczenia szpitalne. Układ funkcjonalny obecnie zmieniony, bez klatki schodowej (wyburzonej) z korytarzem po środku i przylegającymi do niego pomieszczeniami.

BRYŁA:

Budynek główny w części środkowej ma 2.kondygnacje nadziemne, a jego boczne skrzydła są 3.kondygnacyjne. Jest całkowicie podpiwniczony.

Budynek d. pawilonu chorób zakaźnych ma 3 kondygnacje nadziemne (po nadbudowie) i jest podpiwniczony oraz połączony szerokim tunelem podziemnym z budynkiem głównym.

1. Miejscowość

WARSZAWA

2. Gmina

3. Województwo

mazowieckie

5. Obiekt (nazwa jak w karcie)

**ZESPÓŁ BUDYNKÓW
WARSZAWSKIEGO SZPITALA DLA DZIECI
ul. M. Kopernika 43**

6. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)

dokumentacja fotograficzna
(verte)

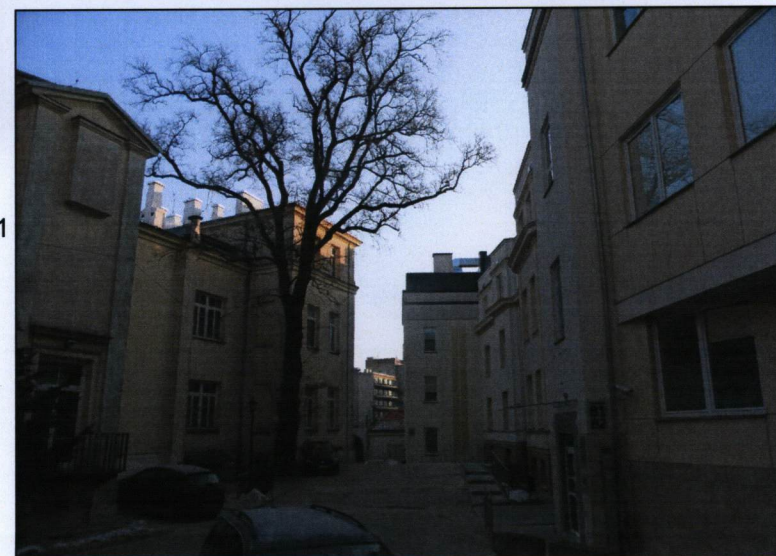
9

12

10,11

- IL. 9. Wejście na teren szpitala od ul. Kopernika – z lewej strony budynek główny obok stróżówka i w głębi pałac Staszica
- IL. 10. Widok od strony południowej zachodniego fragmentu budynku głównego oraz sąsiedniego pałacu Staszica
- IL. 11. Widok dziedzińca między budynkiem głównym, a rozbudowanym budynkiem d. pawilonu chorób zakaźnych
- IL. 12. Elewacja wschodnia budynku głównego

Wkładkę założył: dr inż. arch. Bogdan Popławski, 2011

Miejsce przechowywania negatywów...archiwum autora karty

Wzór ODZ 1999 r.

VERTE!

13

14

15

16

17

18

IL. 13. Fragment narożnika elewacji zachodniego skrzydła budynku głównego
 IL. 14. Fragment południowej elewacji wschodniego skrzydła budynku głównego
 IL. 15. Ryzalit środkowy budynku głównego – widok od południa

IL. 16. Balkon ryzalitu środkowego budynku głównego
 IL. 17. Zabytkowa pompa na tyłach budynku głównego
 IL. 18. Metalowe ogrodzenie szpitala od strony ul. Kopernika

1. Miejscowość

WARSZAWA

2. Gmina

3. Województwo

mazowieckie

5. Obiekt (nazwa jak w karcie)

**ZESPÓŁ BUDYNKÓW
WARSZAWSKIEGO SZPITALA DLA DZIECI
ul. M. Kopernika 43**

6. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)

**dokumentacja fotograficzna – budynek główny
(verte)**

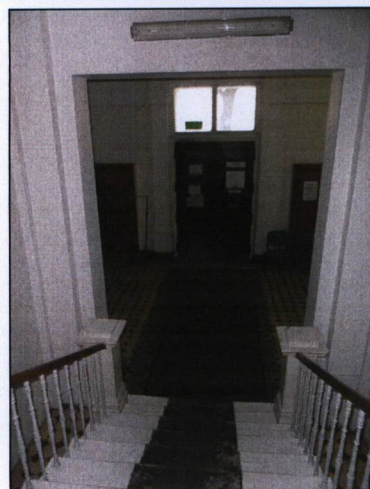
20

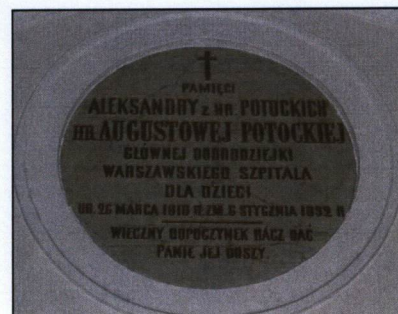
21

22

19

24

23

IL. 19. Widok hallu wejściowego budynku głównego IL. 20. Główna reprezentacyjna klatka schodowa
IL. 21. Widok bocznych biegów głównej klatki schodowej IL. 22. Reprezentacyjny hall główny na piętrze
z wmurowanymi tablicami upamiętniającymi fundatorów szpitala
IL. 23. Przejście z hallu głównego do d. kaplicy IL. 24. Marmurowa tablica poświęcona pamięci głównej
fundatorki szpitala hr. Augustowej Potockiej

Wkładkę założył: dr inż. arch. Bogdan Popławski, 2011

Miejsce przechowywania negatywów...archiwum autora karty

Wzór ODZ 1999 r.

VERTE!

25

- IL. 25. Korytarz piętra prowadzący do d. kaplicy
 IL. 26. Korytarz skrzydła zachodniego na piętrze
 IL. 27. Hall piętra obok głównej klatki schodowej
 IL. 28. Korytarz piętra
 IL. 29. Korytarz piwnic

27

26

28

29

1. Miejscowość

WARSZAWA

2. Gmina

3. Województwo

mazowieckie

5. Obiekt (nazwa jak w karcie)

**ZESPÓŁ BUDYNKÓW
WARSZAWSKIEGO SZPITALA DLA DZIECI
ul. M. Kopernika 43**

6. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)

**dokumentacja fotograficzna – budynek główny
cd. p. 13 (verte)**

32

33

34

30

31

IL. 30, 31. Sztukaterie d. kaplicy i głównej klatki schodowej
IL. 32, 33. Wschodnia i zachodnia klatka schodowa budynku głównego
IL. 34. Żeliwna balustrada głównej klatki schodowej
IL. 35. Wielobarwna posadzka z terakoty w hallu wejściowym budynku głównego
IL. 36. Wielobarwna posadzka z terakoty w hallu 1. piętra budynku głównego
IL. 37. Fragment mosiężnych okuć drzwi frontowych budynku głównego

35

36

37

Wkładkę założył: dr inż. arch. Bogdan Popławski, 2011

Miejsce przechowywania negatywów...archiwum autora karty

Wzór ODZ 1999 r.

VERTE!

ELEWACJE - Budynek główny:

Piętrowy, przykryty wielopołaciowym dachem, ma 9.osiową symetryczną fasadę zaakcentowaną 3 wyższymi ryzalitami: centralnym z ozdobnym portalem wejściowym oraz 2 skrajnymi stanowiącymi przedłużenie poprzecznych skrzydeł. Ryzalit środkowy ujęty jest parą lizen i zamknięty trójkątnym frontonem z okulusem, który pierwotnie wieńczyły wazy i figura Chrystusa dobrego Pasterza, zlikwidowane po 1945 r. Wysunięty przed ryzalit portal z głównymi drzwiami, poprzedzony schodami, zdobią półkolumny w porządku jońskim podtrzymujące gierzowany gzyms naczółka. Ponad portalem w płaszczyźnie ryzalitu znajduje się duży półokrągły otwór okienny, flankowany pilastrami o kapitelach z girlandami, zamknięty półokrągłym naczółkiem. Skrajne ryzality ujęte są uproszczonymi lizenami i ponad kondygnacją piętra mają profilowany gzyms. Otrzymały duże, prostokątne, wielopodziałowe otwory okienne: po jednym na dwóch niższych kondygnacjach i w układzie triady na ostatniej. Dodatkowo okna te zdobią obramienia, uproszczone w stosunku do historycznych, w postaci ram z trójkątnymi naczółkami (na parterze), z uszakami (na piętrze) i bez (na drugim piętrze). Pozostałe okna fasady zostały ukształtowane podobnie tj. są prostokątne w obramieniach z uszakami, tylko w parterze dodatkowo z podokiennikami i kroksztynami. W kondygnacji dachu umieszczono półokrągłe facjaty.

Elewacja tylna: 9.osiowa w parterze, akcentowana 3 ryzalitami: wydatnie wysuniętym 5.osiowym i wielobocznym ryzalitem środkowym oraz 2.osiowymi prostokątnymi ryzalitami skrajnymi. Ryzalit środkowy w części prostokątnego aneksu wieńczy trójkątny fronton (do 1999 roku z krzyżem łacińskim), flankują pilastry, a w parterze zdobią obramiony otwór z żeliwnym balkonem. W kondygnacji piętra występuje wykusz d. wnęki ołtarzowej kaplicy szpitalnej. Boczne ściany aneksu otrzymały wąskie płyciny (na parterze) i półkoliste okna doświetlające d. kaplicę. W pozostałych, owalnych partiach ryzalitu centralnego występują ujednolicone okna: prostokątne, wysokie, dwudzielne. Ryzality skrajne rozwiązano identycznie: wyposażono je w prostokątne, dwudzielne otwory okienne, lizeny w narożnikach i profilowany gzyms między kondygnacją 1 i 2 piętra. W bocznych partiach zastosowano prostokątne blendy. Elewacje korpusu wypełniono szerszymi niż w ryzalitach oknami: czterodzielnymi, prostokątnymi.

Elewacje boczne opracowano niemal identycznie: są uskokowe z czytelnym podziałem partii skrzydeł i ryzalitów, liczą 6-7 osi. Krawędzie poszczególnych części podkreślają lizeny, a kondygnacje między 1 a 2 piętrzem wydziela gzyms kordonowy, obiegający cały budynek. W skrajnych osiach występują ślepe okna (prostokątne blendy), a w pozostałych także same otwory okienne (dwudzielne o zróżnicowanej szerokości, tylko w elewacji zachodniej, jedno z okien jest czterodzielne). Ponadto w 3 osi od strony pn. umiejscowiono wąskie okienka (w elewacji wsch., w zach. występują one w 3 i 4 osi). Na parterze i piętrze wymienione wcześniej otwory okienne zyskały obramienia tak jak w korpusie fasady, a tylko na parterze jeszcze i podokienniki. Od strony pn. umieszczono boczne wejścia do budynku, do klatek schodowych ryzalitów.

Budynek B2 (d. pawilon chorób zakaźnych)

Fasada: przekształcona, nadbudowana o częściowo zachowanym wystroju pierwotnym. Jest 7.osiowa, z dwoma owalnymi ryzalitami, zdobiona lizenami i prostokątnymi otworami okiennymi, obramionymi prostymi opaskami na parterze i 1 piętrze. Wszystkie kondygnacje, z wyjątkiem tej między parterem a 1 piętrzem, wydziela gzymsy o różnych formach.

Elewacja tylna w wyniku przedłużenia ul. Świętokrzyskiej oraz zmiany zagospodarowania terenu wokół została po 1945 r. zmieniona tj. przepruta otworami okiennymi, których zapewne niegdyś tam nie było (elewacja pierwotnie ślepa?).

WNĘTRZA - budynku głównego:

Niemal niezmieniony układ wewnętrzny (największe zmiany w piwnicach ?), zachował się wystrój sztukatorski, oryginalne wykładziny podłóg (wielobarwne ceramiczne posadzki w hallu, częściowo w korytarzach, kłatkach schodowych i salach), drewniane wbudowane szafy w korytarzach, boazerie i tylko nieliczne drzwi. Nie przetrwały ozdobne kaflowe piece. Szczególnie reprezentacyjny wystrój charakteryzuje środkową klatkę schodową, poprzedzoną szerokim halliem wejściowym, umieszczonym w parterze na wprost wejścia głównego oraz na piętrze. Ściany hallu parteru otrzymały architektoniczną artykulację pilastrami tokańskimi i belkowaniem (wejście na klatkę schodową) oraz supraportami nad otworami wejściowymi korytarzy. Ściany hallu piętra podzielone są na przeszła o różnej szerokości, mieszczą od strony pn. półkoliste okno, a z 3 pozostałych przejścia obramione portalem o korynckich pilastrach z trójkątnymi naczółkami. Cały hall obiega gierzowany fryz. Ściany boczne zdobią pamiątkowe tablice poświęcone fundatorom szpitala. Inskrypcje te umieszczono na prostokątnych marmurowych płytach, a znajdujące się na nich napisy wykonano w języku łacińskim i polskim. W portalu wejściowym d. kaplicy, zlokalizowanym od strony pd., znajduje się marmurowy medalion o złożonym napisie, poświęconym pamięci hr. Augustowej Potockiej. Klatka schodowa zaprojektowana w układzie pięciobiegowych schodów o wspólnym dolnym biegu i 3 podestach pośrednich także zachowała pierwotny wystrój sztukatorski (rozety z kasetonami w półokrągłym zamknięciu nad 1 podestem itd.) Stopnie schodów wykonano z marmuru, a balustradę z żeliwnych tralek i ceglanych słupów.

INSTALACJE:

Elektryczne, wody zimnej i ciepłej, kanalizacji sanitarnej i deszczowej, gazowa, centralnego ogrzewania, telefoniczne, wentylacji grawitacyjnej i mechanicznej, p.pożarowa, dźwigów osobowych (d. bud. chorób zakaźnych), odgromowe, gazów medycznych.

WKŁADKA DO KARTY EWIDENCYJNEJ ZABYTKÓW ARCHITEKTURY I BUDOWNICTWA

ZAŁĄCZNIK NR 7

1. Miejscowość

WARSZAWA

2. Gmina

3. Województwo

mazowieckie

5. Obiekt (nazwa jak w karcie)

**ZESPÓŁ BUDYNKÓW
WARSZAWSKIEGO SZPITALA DLA DZIECI
ul. M. Kopernika 43**

6. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)

dokumentacja fotograficzna – budynek B2
(verte)

38

IL. 38, 39. Widok od strony ul. Świętokrzyskiej
rozbudowanego i nadbudowanego budynku B2
d. pawilonu chorób zakaźnych
IL. 40, 41. Widok budynku ww. od strony dziedzińca

39

40

41

Wkładkę założył: dr inż. arch. Bogdan Popławski, 2011

Miejsce przechowywania negatywów...archiwum autora karty

Wzór ODZ 1999 r.

VERTE!

42

43

44

45

46

IL. 42. Korytarz 1.pietra budynku

IL. 43, 45. Hall budynku B2

IL. 44. Wnętrze pomieszczenia przychodni przyszpitalnej dla dzieci w budynku B2

IL. 46. Podziemne przejście z budynku B2 do budynku głównego A